

eLearningový modul

Základy používania prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

Kurzy so sebou

Tento modul elektronického vzdelávania vás prevedie prostredím centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo, právnym rámcom na zlepšenie poskytovania informácií a digitálnej spolupráce medzi colnými správami a ostatnými vládnymi orgánmi, ktoré majú na starosti vymáhanie necolných formalít na hraniciach EÚ v oblasti zdravia a bezpečnosti, ochrany životného prostredia, bezpečnosti potravín a výrobkov a poľnohospodárstva.

Toto je stručný a užitočný prehľad najdôležitejších informácií z kurzu:

1 Úvod

1.1 Čo je Centrálny elektronický priečnik EÚ pre colníctvo?

Nariadenie, ktorým sa zriaďuje prostredie centrálného elektronického priečnika EÚ pre colníctvo, sa integrovalo do právnych predpisov EÚ v decembri 2022. Toto nariadenie poskytuje **nový právny rámec na zlepšenie výmeny informácií a digitálnej spolupráce medzi colnými správami a ostatnými vládnymi autoritami** („partnerské príslušné orgány“), ktoré majú na starosti vymáhanie necolných formalít na hraniciach EÚ v oblasti zdravia a bezpečnosti, ochrany prostredia, bezpečnosti potravín a produktov, poľnohospodárstva atď. Hospodárskym subjektom sa tak uľahčí vybavovanie určitých colných formalít.

Jednoducho povedané, prostredie centrálného elektronického priečnika EÚ pre colníctvo umožní **interoperabilitu medzi colnými a necolnými oblasťami** s cieľom **zefektívniť elektronickú výmenu dokladov a informácií** potrebných na postup colného odbavenia. Právnym rámcom sa zriaďuje centralizovaný systém, ktorý vytvorilo Generálne riaditeľstvo pre dane a colnú úniu (GR TAXUD) s cieľom prepojiť dovozné, vývozné a tranzitné systémy členských štátov s necolnými systémami Únie, ktoré spravujú necolné formality.

Systém sa nazýva EU Customs Single Window Certificates Exchange System (EU CSW-CERTEX). Cieľom tohto systému je zlepšiť výmenu a spracovanie údajov, ktoré hospodárske subjekty predkladajú colným a necolným orgánom, a to tak, že sa zabezpečí, aby tieto orgány dostali pôvodné údaje v reálnom čase.

2 Pochopenie prostredia centrálného elektronického priečnika EÚ pre colníctvo

2.1 Konceptia prostredia centrálného elektronického priečnika EÚ pre colníctvo

Rôzne **štandardizačné a medzinárodné organizácie** ako **Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov (UNECE)**, jej dcérska spoločnosť, **Centrum OSN pre uľahčenie obchodu a elektronického podnikania (UN/CEFACT)**, **Svetová colná organizácia (WCO)** a **Svetová obchodná organizácia (WTO)** propagovali tento koncept centrálného elektronického priečnika a podporili snahy o jeho implementáciu medzinárodnými normami a usmerňujúcimi dokumentmi.

Centrálny elektronický priečink je definovaný (odporúčanie UN/CEFACT 33 z júla 2005):

„Zariadenie, ktoré umožňuje stranám zapojeným do obchodu a prepravy podať štandardizované informácie a dokumenty s jediným vstupným miestom na splnenie všetkých regulačných požiadaviek týkajúcich sa dovozu, vývozu a tranzitu. Keď sú informácie elektronické, jednotlivé prvky údajov by sa mali odovzdávať len raz.“

Pred zavedením prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo sa na formalitách požadovaných na vonkajších hraniciach EÚ často **zúčastňuje mnoho rôznych orgánov** zodpovedných za rôzne oblasti politiky.

V dôsledku toho musia podniky **odosielať informácie niekoľkým rôznym orgánom**, z ktorých každý má svoj vlastný portál a postupy. Pre **obchodníkov je to ťažkopádne a časovo náročné** a znižuje to schopnosť orgánov konať spoločne v boji proti rizikám.

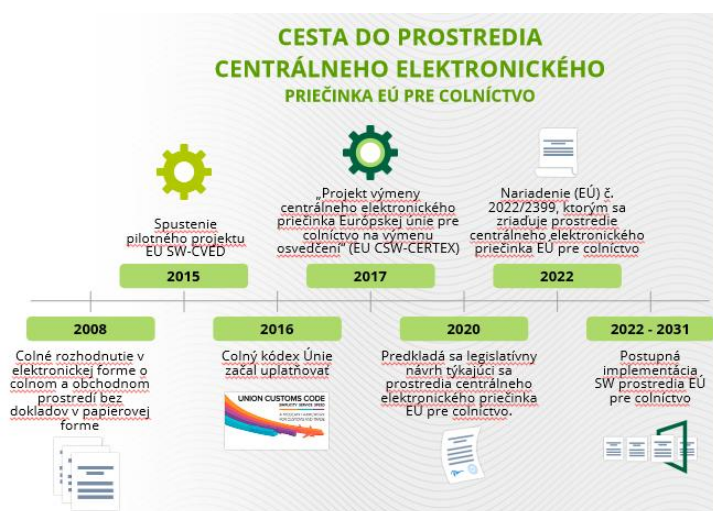
Zaznamenané problémy spočívali v tom, že **proces odbavovania tovaru bol zložitý a ľudské a finančné zdroje sa nevyužívali efektívne**. Niektoré regulačné formality boli duplicitné, čo často viedlo k **oneskoreniam pre podniky a obchodníkov**. Uplatňovanie pravidiel na jednotnom trhu bolo neúčinné z dôvodu nejednotného a **nekonzistentného monitorovania povoleného tovaru**.

Implementácia prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo sa bude postupne zavádzať v nadchádzajúcom desaťročí.

Prvá fáza nadobudne účinnosť **do roku 2025** a zameria sa na **posilnenie medzivládnych výmen na hraniciach EÚ**. Colné orgány budú môcť **automaticky overiť**, či sú necolné formality v súlade s pravidlami presadzovanými partnerskými príslušnými orgánmi.

Druhá fáza, **plánovaná na rok 2031**, poskytne **medzivládny systém** na zjednodušenie colných postupov pre hospodárske subjekty pri preprave tovaru do a z EÚ. Tento systém umožní hospodárskym subjektom používať **jednotný portál na predkladanie údajov** v jednotlivých členských štátoch pre každú konkrétnu oblasť politiky, ktorá sa postupne zavádza v rámci prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo.

2.2 Cesta do prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

2.3 Vytvorenie nového legislatívneho rámca pre prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

Úspech systému EU CSW-CERTEX vzbudil potrebu vytvoriť nový právny rámec, ktorý by zaistil **povinnú účasť všetkých členských štátov v systéme EU CSW-CERTEX**, aby sa realizoval úplný potenciál jeho benefitov na úrovni EÚ.

Colné orgány každoročne spracúvajú milióny colných vyhlásení pre tovar vstupujúci na colné územie Únie. Na niektoré z týchto tovarov sa **vzťahujú necolné požiadavky, pre ktoré je možné doviezť do EÚ len určitú zásielku**. Pred prepustením na jednotný trh by sa tieto zásielky mohli rozdeliť medzi rôzne členské štáty, pričom na celú zásielku by sa vzťahovalo to isté povolenie.

Systém EU CSW-CERTEX umožňuje spravovanie množstva v celej EÚ, ktoré orgánom umožňuje overiť, či sa množstvá nevyčerпали pred tým, ako sa umožnilo prepustenie tovaru, a to bez ohľadu na členský štát, v ktorom sa prepustenie uskutočnilo.

Podobná zásada sa uplatňuje na tovar, na ktorý sa vzťahujú **kvóty**, čo znamená, že hospodársky subjekt môže v EÚ dovážať len určitú kvótu príslušného tovaru a ďalší dovoz sa po dosiahnutí prahovej hodnoty zakazuje.

Vytvorenie právneho rámca je potrebné na **jednotné vymedzenie potrebnej výmeny informácií medzi colnými a partnerskými príslušnými orgánmi**, ktorá umožní riadenie množstva v celej EÚ.

2.4 Formality, na ktoré sa vzťahuje prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

Necolné formality Únie zahŕňajú všetky operácie, ktoré má v prípade potreby vykonať fyzická osoba, hospodársky subjekt alebo partnerský príslušný orgán pre medzinárodný pohyb tovaru vrátane časti pohybu medzi členskými štátmi, pokiaľ sa to vyžaduje.

Týmito formalitami sa ukladajú **rôzne povinnosti týkajúce sa dovozu, vývozu alebo tranzitu určitého tovaru** a ich **overovanie prostredníctvom colných kontrol** má zásadný význam pre účinné fungovanie prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo.

Systém EU CSW-CERTEX sa vzťahuje na digitalizované formality stanovené v právnych predpisoch Únie a spravované partnerskými príslušnými orgánmi v elektronických necolných systémoch Únie, v ktorých sa uchováva príslušné informácie zo všetkých členských štátov potrebné na colné odbavenie tovaru.

Centrálny elektronický priečink EÚ pre colníctvo umožňuje automatizované overovanie colnými orgánmi niekoľkých necolných formalít, ktoré sa odosielať spolu s colným vyhlásením ako dôkaz o splnení legislatívnych požiadaviek.

Formality sa ukladajú v systémoch Únie mimo colných orgánov, ktoré sa dajú prepojiť so systémom EU CSW-CERTEX v záujme výmeny informácií s vnútroštátnymi prostrediami centrálneho elektronického priečinka pre colníctvo. Iné ako colné systémy Únie predstavujú **IT systémy alebo databázy vyvinuté rôznymi oddeleniami Komisie** v rôznych oblastiach politik, aby **digitalizovali požiadavky na dokumenty a povolenia alebo schémy udeľovania licencií**, ktoré sa regulujú na úrovni EÚ.

3 Zložky prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

3.1 Úvod

Prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo je navrhnuté tak, aby poskytovalo rámec pre spoluprácu, ktorá uľahčuje interoperabilitu medzi colnými a necolnými orgánmi prostredníctvom troch hlavných zložiek: **Necolné systémy Únie, vnútroštátne prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo a Systém centrálneho elektronického priečinka Európskej únie pre colníctvo na výmenu osvedčení, známy ako EU CSW-CERTEX.**

Necolné systémy Únie

Povinné necolné systémy Únie	Dobrovoľná únia necolné systémy
 GR SANTE TRACES	 DG GROW Informačný a komunikačný systém pre dohľad nad trhom (ICSMS)
 DG AGRI Systém kontroly certifikácie výrobkov z ekologickej výroby (COI - modul v TRACES)	 DG TRADE Režim Únie na kontrolu vývozu, sprostredkovania, technickej pomoci tranzitu a prepravy položiek s dvojakým použitím (Systém e-Licensing DuES)
 DG TAXUD Kontrola výrobkov predstavujúcich kultúrne dedičstvo (ICG systém - modul v TRACES)	 DG ENV Systém vymáhania práva, správy a obchodnej licencie v lesnom hospodárstve na dovoz dreva (FLEGIT - modul v TRACES)
 DG CLIMA Látky poškodzujúce ozónovú vrstvu (Licenčný systém ODS 2)	 EU CITES Systém udeľovania licencií na obchodovanie s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami (EU CITES - modul v TRACES)
 TRACES Fluórované skleníkové plyny (Portál o fluórovaných skleníkových plynoch a licenčný systém HFC)	

„Necolné systémy Únie sú elektronické systémy, v ktorých sa uchovávajú informácie o plnení **osobitných necolných formalít požadovaných pre medzinárodný obchod s tovarom**. Tieto systémy vyvíjajú rôzne tematické útvary Komisie s cieľom uľahčiť výmenu medzi hospodárskymi subjektmi a partnerskými príslušnými orgánmi. Necolné systémy Únie budú pripojené k systému EU CSW-CERTEX, aby si mohli vymieňať informácie s vnútroštátnymi prostrediami centrálneho elektronického priečinka pre colníctvo. Tieto systémy sa používajú na povinnom alebo dobrovoľnom základe v závislosti od požiadaviek odvetvových právnych predpisov EÚ pre každú doménu politiky.“

Systém centrálneho elektronického priečinka Európskej únie pre colníctvo na výmenu osvedčení (EU CSW-CERTEX)

„Systém EU CSW-CERTEX je elektronický systém vyvinutý a udržiavaný Komisiou v spolupráci s členskými štátmi. Systém EU CSW-CERTEX ako **ústredný prvok prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo** umožňuje **výmenu informácií medzi vnútroštátnymi prostrediami centrálneho elektronického priečinka pre colné a necolné systémy Únie**. Bude sa týkať digitálnych výmen pre množstvo necolných formalít digitalizovaných na úrovni EÚ a uchovávaných v rôznych necolných systémoch Únie.“

Vnútroštátne prostredia centrálneho elektronického priečinka pre colníctvo

„tvoria **súbory služieb a systémov, ktoré vlastní, spravujú a vyvíjajú členské štáty, a ktoré tvoria národné zložky prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo**.“ Tieto prostredia umožňujú výmenu informácií medzi elektronickými systémami colných orgánov, partnerských príslušných orgánov a hospodárskych subjektov v jednotlivom členskom štáte, čím sa vytvára prepojenie medzi týmito systémami a systémami iných ako colných orgánov Únie.

3.2 Vnútroštátne prostredia centrálneho elektronického priečinka pre colníctvo

Vnútroštátne prostredia centrálneho elektronického priečinka tvoria **súbory služieb a systémov, ktoré vlastní, spravujú, vyvíjajú a ovládajú členské štáty**, a ktoré tvoria národné zložky prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo.

Tieto prostredia umožňujú **výmenu informácií medzi elektronickými systémami colných orgánov, partnerských príslušných orgánov a hospodárskych subjektov** v jednotlivom členskom štáte, čím sa vytvára prepojenie medzi týmito systémami a systémami iných ako colných orgánov Únie.

Podľa nariadenia o prostredí centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo môže **každý členský štát vytvoriť svoje vnútroštátne prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo, ak to uzná za vhodné**, za predpokladu, že jeho vnútroštátne colné systémy sú **prepojené so systémom EU CSW-CERTEX**.

3.3 EU CSW-CERTEX

Prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo má **centrálny komponent s názvom Systém centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo na výmenu osvedčení (EU CSW-CERTEX)**. Ide o elektronický systém, ktorý vyvinula a spravuje Európska komisia, aby prepojila členské štáty a umožnila výmenu informácií medzi vnútroštátnymi prostrediami centrálnych priečinkov pre colníctvo a iné ako colné systémy Únie, aby všetky relevantné orgány mali prístup k relevantným údajom a mohli jednoduchšie spolupracovať pri kontrolách na hraniciach.

Systém EU CSW-CERTEX pokrýva **digitálnu výmenu niekoľkých necolných dokumentov** (t. j. certifikáty, licencie, povolenia a ďalšie necolné formality) uložené v rôznych iných ako colných systémoch Únie a **regulované čiastkovou legislatívou pod zodpovednosťou rôznych služieb Komisie**. Systém umožňuje národným colným orgánom prístup k necolným formalitám cez jedinú rozhranie a takmer všetky transakcie budú mať hotové za niekoľko sekúnd.

Hlavné obchodné funkcie systému EU CSW-CERTEX umožňujú automatizovanú výmenu požadovaných informácií:

1. Technická transformácia údajov
2. Obchodná transformácia údajov
3. Spravovanie množstva
4. Overenie dostupnosti
5. Požiadavka na zoznam
6. „Push“ mechanizmus

3.4 EU CSW-CERTEX – príklad používania

EU CSW-CERTEX ponúka niekoľko technických možností, ktoré sa dajú použiť na splnenie konkrétnych potrieb v iných ako colných oblastiach. Je dôležité pochopiť, že **všetky rozličné prípady použitia sa dajú používať individuálne alebo v kombinácii v rôznych konfiguráciách, a to v záujme splnenia konkrétnych potrieb politiky každej necolnej oblasti.**

4 Úrovne digitálnej a administratívnej spolupráce na podporu výmeny informácií v rámci prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

4.1 Prehľad

Colné a iné ako colné systémy Únie medzi sebou „nekomunikujú“, čo znamená, že nepoužívajú rovnaké dátové modely alebo logiku konania. V nasledujúcej prípadovej štúdii je načrtnutý proces, ako môže prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo pomôcť hospodárskemu subjektu, ktorý spĺňa požiadavky, urýchliť proces dovozu.

Krok č. 1 – Odoslanie colného vyhlásenia

Vyhovujúci hospodársky subjekt odosiela colné vyhlásenie vo vnútroštátnych colných systémoch s uvedením referenčného čísla príslušného necolného dokladu.

Krok č. 2 – Žiadosť prostredníctvom systému EU CSW-CERTEX

Vnútroštátne colné systémy prenášajú tieto informácie do systému EU CSW-CERTEX, ktorý na získanie príslušného dokladu z necolných systémov Únie používa referenčné číslo uvedené v colnom vyhlásení.

Krok č. 3 – Odpoveď prostredníctvom systému EU CSW-CERTEX

Systém EU CSW-CERTEX následne transformuje údaje a odošle ich späť do colných systémov vo formáte, ktorý je v súlade s colnými predpismi.

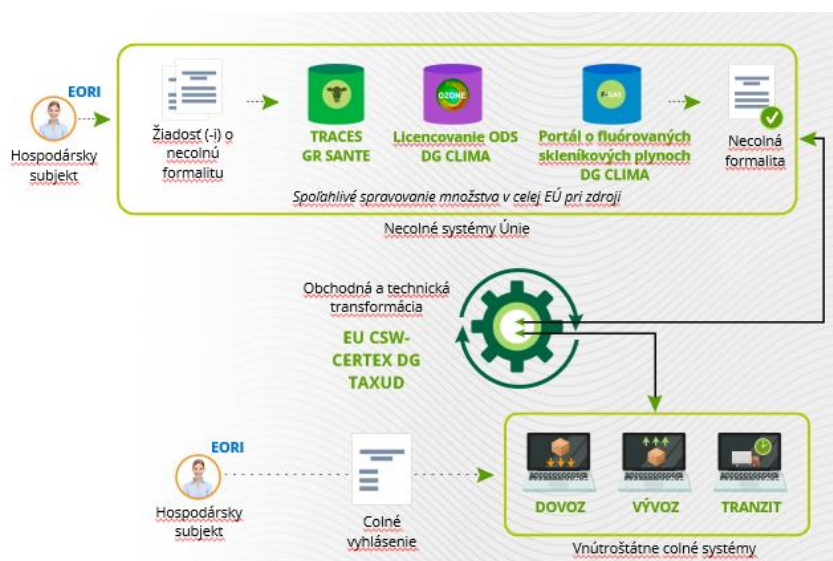
Krok č. 4 – Potvrdenie colného vyhlásenia

Transformácia údajov zahŕňa aj prístup k colným režimom týkajúcim sa konkrétnych rozhodnutí prijatých inými partnerskými príslušnými orgánmi. Systém EU CSW-CERTEX neuchováva žiadne informácie nad rámec záznamového súboru, ktoré by naznačovali, že došlo ku konverzii na odkazovaných dokumentoch. Číslo EORI umožňuje správnu identifikáciu hospodárskych subjektov vo všetkých systémoch.

4.2 Spolupráca G2G

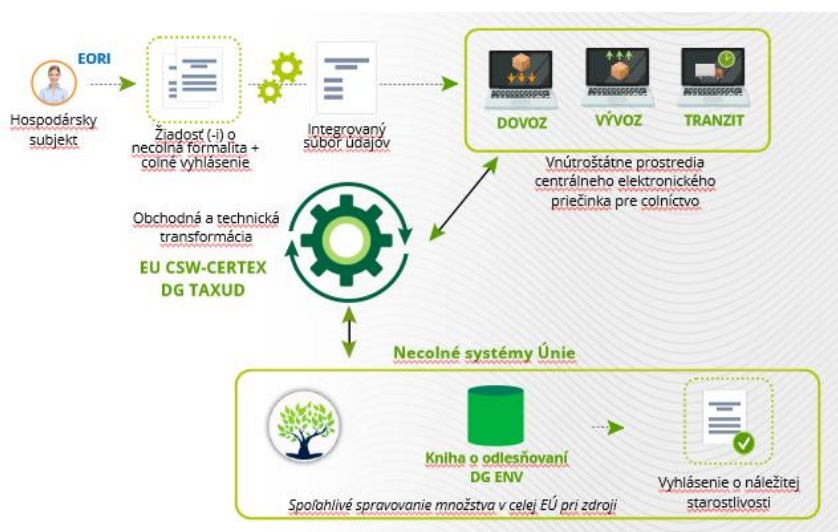
Interoperabilita medzi zložkami prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo je zaistená **dvomi úrovňami digitálnej administratívnej spolupráce medzi colným orgánom, partnerským príslušným**

orgánom a obchodníkmi. Prvá úroveň, digitálna spolupráca typu štátny orgán-štátny orgán (G2G), zlepši a zjednoduší výmenu informácií medzi colnými orgánmi a partnerskými príslušnými orgánmi.

4.3 Spolupráca B2G

Druhá úroveň stavia na úrovni B2G a tvorí ju schéma typu **obchodník-štátny orgán – B2G**, aby sa ešte viac zjednodušili procesy schvaľovania pre hospodárske subjekty, ktoré sa stretávajú s určitými necolnými požiadavkami Únie.

Úroveň B2G umožní hospodárskym subjektom dve možnosti:

1. Údaje sa predkladajú oddelene do colných a necolných systémov Únie alebo
2. Odošlite všetky údaje naraz do vnútroštátnych prostredí centrálneho elektronického priečinka pre colníctvo.

Predkladanie údajov sa uskutoční prostredníctvom „integrovaného súboru údajov“, ktorý obsahuje všetky údaje požadované colnými a necolnými orgánmi pre všetky oblasti politiky vzťahujúce sa na daný výrobok. S cieľom získať integrovaný súbor údajov Komisia určí spoločné prvky údajov zahrnuté v colnom vyhlásení, ako aj v žiadosti o necolný doklad a súbory údajov, ktoré požadujú len colné a partnerské príslušné orgány.

Tento proces sa bude vykonávať prostredníctvom delegovaného aktu, ktorý sa bude riadiť týmto nariadením, v súlade s usmerneniami o uľahčení obchodu, ktoré podporujú medzinárodné organizácie, ako je Európska hospodárska komisia Organizácie Spojených národov (UNECE).

Vnútroštátne prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo **využijú integrovaný súbor údajov na prenos spoločného súboru údajov a súboru údajov partnerského príslušného orgánu do systému EU CSW-CERTEX a spoločných a osobitných údajov**, ktoré colné orgány požadujú, colným orgánom. Predtým, ako sa tento proces uskutoční, si implementácia mechanizmu B2G **vyžaduje podporný rámec G2G a splnenie určitých kritérií oprávnenosti relevantných pre uľahčenie obchodu**. Tieto kritériá zahŕňajú úpravu odvetvových právnych predpisov EÚ s cieľom umožniť zmeny v spôsobe interakcie hospodárskych subjektov s príslušnými partnerskými orgánmi.

4.4 Kľúčový nástroj na uľahčenie implementácie úrovni spolupráce G2G a B2G

Hlavným identifikátorom bude číslo **registrácie a identifikácie hospodárskeho subjektu (EORI)**, aby sa zabezpečilo, že hospodárske subjekty sú identifikované jednotným a koherentným spôsobom, pokiaľ ide o informácie vymieňané prostredníctvom kanálov G2G a B2G, a to aj v prípade kontrol vykonávaných partnerskými príslušnými orgánmi.

Komisia udržiava centrálny systém EORI na uchovávanie a spracovanie údajov súvisiacich so systémom EORI. Zatiaľ čo colné systémy používali číslo EORI ako identifikátor pre každý hospodársky subjekt zapojený do colných operácií v súlade s colným právom EÚ, necolné systémy **Únie použili na identifikáciu hospodárskych subjektov svoje vlastné prostriedky**. Týmto nariadením sa rozširuje používanie systému EORI na partnerské príslušné orgány s cieľom overiť číslo EORI v súvislosti s ich formalitami.

5 Výhody prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

5.1 Celkové prínosy prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

Očakáva sa, že zjednodušenie výmeny informácií medzi colnými orgánmi a partnerskými príslušnými orgánmi, ktoré ponúka prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo, vytvorí výrazné zvýšenie efektivity a ušetrí čas pri colnom konaní.

1. Vytvorenie rámca pre interoperabilitu
2. Zabezpečuje konzistentné využívanie údajov
3. Zabezpečuje súlad s právnymi predpismi EÚ
4. Zníženie nákladov a administratívnej záťaže
5. Znižuje priestor pre podvody a chyby
6. Zjednodušenie procesov pre hospodárske subjekty

5.2 Výhody prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo pre hospodárske subjekty

Centrálny elektronický priečink EÚ prinesie výhody aj pre všetky hospodárske subjekty, ktoré dovážajú a vyvážajú tovar.

1. Úspora času
2. Zníženie administratívnej záťaže

3. Zlepšenie interakcie s colnými a príslušnými orgánmi
4. Zvyšovanie účinnosti
5. Konzistentné využívanie údajov na hraničné formality
6. Lepšie monitorovanie používania necolných formalít
7. Zjednodušené obchodné postupy na predkladanie colných a necolných údajov

5.3 Výhody prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo

Centrálny elektronický priečink EÚ prinesie veľké výhody aj pre colné orgány:

1. Úspora času a ľudských zdrojov
2. Zjednodušené interakcie s hospodárskymi subjektmi
3. Integrované súbory údajov vrátane všetkých informácií týkajúcich sa povolenia
4. Zlepšenie digitálnej spolupráce s partnerskými príslušnými orgánmi
5. Obmedzený priestor na podvody a chyby prostredníctvom automatizovaného riadenia množstva v celej EÚ.
6. Plne automatizované kontroly dokumentácie
7. Účinnnejšie presadzovanie a dodržiavanie právnych predpisov EÚ

5.4 Výhody prostredia centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo pre partnerské príslušné orgány

Prostredie centrálneho elektronického priečinka EÚ pre colníctvo prinesie partnerským príslušným orgánom podobné výhody ako colným orgánom.

1. Čas a nižšie administratívne náklady
2. Zjednodušené interakcie s hospodárskymi subjektmi
3. Integrované súbory údajov vrátane všetkých informácií týkajúcich sa povolenia
4. Zlepšenie digitálnej spolupráce s colnými orgánmi
5. Obmedzený priestor na podvody a chyby prostredníctvom automatizovaného riadenia množstva v celej EÚ.
6. Zvýšenie efektívnosti prostredníctvom automatizovaného zdieľania informácií
7. Efektívnejší súlad s právnymi predpismi EÚ

Len pripomíname, že toto je stručný a užitočný prehľad najdôležitejších informácií z kurzu. Autentické sú len právne predpisy Európskej únie uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie. Komisia nenesie za školenie žiadnu zodpovednosť.

Publications Office
of the European Union

ISBN
DOI:
KI

© European Union, 2023

Reuse of this document is allowed, provided appropriate credit is given and any changes are indicated (Creative Commons Attribution 4.0 International license). For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.
All images © European Union, unless otherwise stated – all rights reserved.